

Előfizetési díj félévre postán és helyben horitékál 6 forint, horiték nélkül házhoz küldve öt forint ezüst pénzben.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy egy iv.

Lapjaink mindennemű hirdteményeket felvesznek.

Egyegy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítottak.

NEMZETI UJSÁG.

Előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségénél. Zöldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott czimeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek czimzandók. Értmentelen leveleket csak rendes levelezőinkől fogadunk el. Névalírás nélküli idegen kezektől hozzáknak küldött tudósításokat semmi esetre sem közlendünk.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblalíró, kiadja Özvegye.

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Előléptetések. Halálzás. — List tanár és a védvámok s egyletek. II. — Válasz a trencsinmegyei conservativekhez intézett szózatra, és még valami. — Vidéki hírek. (Muraközéből). — Vegyes újdonságok.

Külföld. Franciaország. N. Britannia. Olaszország. Sveicz. Orosz és Lengyelország.

Társulatok és Intézetek. (Pesti vakok intézete. Gazdasági egyesület. Magyar nemz. museum tárgyában. Folyt.)

Hírdetések. Gabonaár. Pénzkelet. Lotteriahuzások. Dunavízjárás.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

A mlgu m. kir. udv. kincstár a kebelében ürességben levő fogalmazó állomásokra Stangl János, Rácz Ede és Gregus Zsigmond díjas gyakornokokat alkalmazá.

Eger. Julius 18dikán. — Az egri főkáptalan ismét egy munkás tagot veszite: főtisztelendő Ulrich József kanonok ur ma, d. u. három órákor, élte 53dik évében a jobb létre szenderült át. — A derék pap életvirágát a nép között, hivi tanításában, tehát nem s nehéz de nem fényes pályán, mint mándoki lelkész töltötte el. Alig két éve, hogy kanonokságra emeltetett, s itt mivelte lelke, s egyenes tiszta jelleme miatt közltszettel-s szeretetben állott, és a deli, erőteljes férfiú nincs többé! — Embernek napjai Isten kezében vannak, s mi önhitten tervezünk messze jövőre, mintha tőlünk függene: föltartani az erőt, mely életet ad és vesz. — Memento mori! sok vigász és okító van e két szóban. — Ósz anyja, ki benne élt, zokog fölötte; de rokoni, társai s számos tisztelőinek részvét- s könyvei tisztelik a meghalt jeles férfiut. — Áldás és béke hamvaira!

List tanár és a védvámok s egyletek. II.

△ A magyarországi védegyesület országos czimet tűzött ki lobogójára; — joggal é vagy nem? azt ő lássa, nekem legalább úgy tetszik, hogy minden nagy és fontos intézkedésnél, melyek a lakosság állapotjára nem kis befolyásnak, a törvény szabta utat elhagyni vagy az időt be nem várni, melyben a kormány és diaeta összemunkálva kötelező törvényeket hoznak létre — egy kis anticipatio — a dolog természeténél fogva már egyoldalú rögtönözés, mely a körülmények higgadt átfonolását az által is nehezíti, hogy a lakosság közé szórván az egyenlenség és versengés magvát, az eszmék kicserélésére megszükíti az utat, mivel lázadt keblek rendszeren az ellenkező tanításoknak becsét sem méltányolhatják addig, míg saját kárukon nem okulnak. — A rögtönözés jelen esetben annál inkább elbeszélhellen természetü és bélyegü, mert a kormány, mely már ipariskolákat is nyitattott, nyilván tudatá magas leírata által, hogy az ország iparállapotja főgondja lévén, jövő diaetán azt elővéteisi s a szükséges adatokat közlendi is. Valjon — kérdem — nem jobb lett volna é azon kevés időt bevárni — mint most egyoldalulag működéshez fogni? olly működéshez — melynek kimenetele bizonytalan, mely — csekély nézetem szerint — semmi esetre a várt gyümölcsöket meg nem termendi; — adja Isten, hogy nagyobb bajokat is ne okozzon még, mint csupán ellenszegülési bajokat!*)

„Möge es noch nicht in der zwölften Stunde durch den Andrang der Industriellen dahin gebracht werden das prohibitiv system anzunehmen, dessen Grabgelüte bald durch ganz Europa ertönen wird.“ E szókkal rekeszté bo Höfken német vámszövetségről írt munkájának lelkes bírálója recensióját 1842ben. — S mi uraim 1844ben nyilvános háborut izenünk a külföldnek — elzártágunkkal akarván mind azon jót kieroletetni, a mit egyedül a körülmények halkali megérlelése szülhet az europai legszabadosabb közlekedés paizsa alatt. Sok — felette sok elmondani valónk van o tárgy irányában, a mennyire lehet még is rövidke leondünk — ugy mind az által, hogy a dolgok fölvilágosítása nagy rövidség miatt se szenvedjen.

Tehát védvámokat szeretnétek uraim Magyarországot határain fölállítani, mely a müpart s gyári szorgalmat köztünk virágzásba hozza! de mivel illyes-

*) Meg kell itt jegyeznünk, miszerint jelen cikknek, már ez előtt másfél évvel irattak, s bár az idő óta mindig kezelnék közt vannak, bizonyos körülményeknél fogva csak most bocsáthatjuk közre. Szerk.

mik szerintetek nem léteznek, minden polgárnak kötelességül szabjátok, ki az egyletebe áll, saját háza küszöbénél örködni, s teljes tilalomrendszerrel kipótolni a védvámok nem létét; — s itt jegyezzük meg azt is, hogy alapszabályaitok szerint minél több stoicismussal, ne mondjam cynismussal teljesítendi valaki e kötelességet: annál jobb hazafinak mutatkozik; ezen pont magában már — hogy a fölírások kifüggesztéséről ne is szóljak (alapszabályok §. 15.) képes munkálataitok csendes folyamát megzavarni, versengésre okul szolgálni, mely az indulatokat csak fölhevíti, de le nem csilapíthatja. —

Mellözve azonban most mind ez apró bajokat, fogjuk föl magash szempontokból a tárgyat, s tekintünk elébb a külföldön körül, mielőtt hazánk saját müipari állapotját feszegetnők, s tűzzük ki kérdésül magunknak: hát csakugyan igaz é, hogy védvámok vagy éppen tiltakozó szabályok emelték a külföld iparát magasra? (**)

Előrebocsátom, hogy azt senki sem tagadja, miszerint jobb volna a földmivelést összekapcsolni a gyárüzlettel, s jobb otthon eladni, ha megveszik, mint termésünket külföldre küldözgetni; de ha ez meg nem eshetik, ha a viszonyok általában olyanok, melyek le nem győzhetők: már akkor a kereskedés és iparszabadság hirdetőinek igazuk is van, állítván: hogy ha valamely nemzet erejét s pénztét az élelmüipar egyik vagy másik ágában haszonnal foglalatoskodtatja, s az által kicserélheti szükségét, tévuton járna akár a kormány, akár a kormány szerepét játszani akaró bár mily egyesület, mely arra akarja kényszeríteni a lakosokat, hogy azon czikkeket is rögtönözve magok készítsék, melyeket addig a külföldtől kaptak, mely költéses károkozás mellett a kereskedési szövetkezéseket is csak zavarba bonyolítná; régi csatornáiból kicsalná a pénzerőt, hol az addig haszonnal működött, s azon balhiedelemnek vetné meg alapját: hogy a gyárok keletkezése, vagy éppen azoknak állandós tartóssága egyedül védvámok s belső tiltakozások utján eszközölhetők, holott éppen az ellenkező esetben u. m. a nem kényszerített állapotban rejlik az igazság, mert a gyárok magoktól létrejönnek, ha hasznat hoznak, azoknak létrehozására nem kell törvény, s mindenütt, hol a dologt megerötözték, be nem várva a körülmények magoktól megérését — mint látni fogjuk, csak fanyar izlésü virágokat s gyümölcsöket termelt az üvegház, melyek a külső szabad lég első érintésére elszáppadtak.

Jól van írva a „Világ“ idézett számaiban „Ipar concurrentia nélkül nem lehet, idegen vagy külföldi concurrentia nélkül a belső hasztalan, ez axioma: szabad kereskedés és ipar a jólét forrásai, mind kettő vékony fonalakhoz van kötve: akarat, kilátás, remény, szokás, intelligencia, kölcsönös convenientiák vezetik azokat; erőszakos bevágás jó véget nem ad, nem adhat; addig rángatnák List és társai e fonalakat, hogy a bábok végre nem tánczolhatnának.“

Mind azon okok, melyek a védvámorompók ellen fölhoradvák a „Világ“ 83dik számában, a belső tiltakozásokkal szemközt még nagyobb erejük, a megígért és nyújtandó oltalom által a honi művesek a közönség tápláltivá (kosztossivá) lesznek, mert ha például egy rőf posztót eddig 5 forinton vettünk a külföldön, ezután azt 6 forinton veendjük gyárosainktól, az egy forintot ingyen kapják tőlünk, s a természető osztályból így ki is lépnek a kosztosok osztályába, mire semmi joguk nincs, mit a status érdeke sem kívánhat. Nem áll azon ellenvetés is, hogy oltalom nem léteben a gyárok magoktól megszünnek, vagy lábra sem kapnának, s így a belső productivitas is kisebbednék; mert a fölebbi 1 forint nem productivitas, hanem a közönségre vetett adó; s ha mondja a gyárok: hogy 1 rőf posztó neki 5 1/2 forintban áll, tehát 6 forinton adhatja; arra csak azt mondjuk, hogy ha

*) E kérdés megfejtése egy külön cikkre van főnbagyva.

ő hatodfél forinttal csak 5 ftol erő portékát tudott készíteni, ugy semmi értéket (valor) nem producált; sőt a már kész ár becsét is elrontotta, s munkássága az egészre nézve sikeretlenség; tessék azért neki más valamihez fogni. —

Az egyesület alapszabályait azon eszme lengi át, a mit Kossuth Lajos ur pesti hírlapjaiban többször hirdetett: hogy országunk szenvedőleges kereskedési állása azt végső elszegényedésre juttatja, mert pénzünk a külföldre szívárogván, elébb utóbb koldusbotra jutandunk. E panasz azonban csak a németországi müiparosok jajveszékéseinek utánozása, s kik ellen éppen most védni akarjuk magunkat, kiknek sopánkodásait a p. h. híven föl fogta. Ugyanis a frankfurt-nürnbergi kereskedő s müipari egyesület 1820ban hason zajt ütött Németország elszegényülése felett, hogy az egész ország kórházzá vált, melyben elsovánkodott félehes emberek lagnak, s nem sokára az egész birodalom koldussá leand, mert naponkint fogy a német nemzet zsirja, utósó fillérét is kénytelen oda adni az angol készítményekért, csokoládáért stb. (I. Weber über das Retorsions Princip als Grundlage eines deutschen Handelssystems. Leipzig 1820.) De az illy jóslatok nem teljesültek, s nem is teljesülhetnek azon igen természetes oknál fogva, mert a nemzetek egymás közti viszonyos saldirózásai egész más törvények szerint mennek végbe, mint millyekre a külső látszatok vezetnek.

Egy nemzet, mint nemzet, vagy annak kormánya kölcsönözhet néha pénzt, tehát adóságot csinálhat, hogy amaz vagy emez szükségét a külföldről beszeresse; de már a társaság egyes tagjaival másképp áll a dolog, kik ha kulczikkeket használnak föl, s azokat megfizetik, egész más rovatba esnek, mert rendszerint minden család többet nem költ, mint a mennyi a jövedelme, vagy a mennyit megfizethet; egyes kivételek itt számba nem jönnek. Ha már a családok fizetnek a külső czikkeket, a kereskedőknek az által módot is nyujtanak arra, hogy ök is fizethetnek a megrendelt és behozott árucikkeikért, a nélkül hogy adóságot tenni kénytelenítettnek. Föltétvén már, hogy a kereskedőknek egyéb módjok nem volna a külföld kielégítésére, mint a pénzkiküldés, s annak helyébe más pénz nem szívárogná vissza, ugyan mi történnék akkor? bizonyosan olly pénzsükség állana elő, hogy senki semmit nem vehetne, s a kulfogyasztás magától megszünne; a mi azonban nem történnék meg, mert minden kereskedés természeténél fogva viszonzagos, és közönségesen elismert elv az: hogy minden kereskedésben, legyen az szenvedőleges vagy munkás, productumok productumokkal vagy pedig szolgálatokkal cseréltetnek ki, a pénz pedig Ricardo szerint is csak a cserevásár kiegyenlítő eszköze. A családfőnökökről már nem lehet állítani, hogy mindnyájan pazérlók volnának, tehát ök tudnak is annyit kiállítani, miért pénzt kapnak, s azzal ismét vásárlanak, következésképp a nemzet sem lehet koldus, mert az csak az egyes családok összesége.

Hogy Magyarország nem hátrább, hanem elébb megyen, azt egy gondos összehasonlítása a régiebb s újabb statistikai adatoknak, egy figyelmes szettekinetés müiparos városainkban, magokban igazolják; az igaz, hogy még sok tonni és kívánni való van, de az mindig volt, s lesz is, mert az emberi munkásság nemes volta azt szükségképp magával hozza, hogy törekedéseinek vég pontját minden új elfoglalással tovább tovább terjessze; általán fogva pedig hihás azon nézet, hogy Magyarországnak nem volna elegendő pénz kereskedelmi szükségéi fedezésére, vagy hogy szenvedőleges állapotja a kereskedési mérfokon mind egyre szegényitné az országot, vagy végre hogy éppen a pénz sokaságában rejljenek akármely status ereje. E ferde elvektől, — melyeket a tudomány rég kiküszöbölt, melyeket a tetteles élet maga mindenhol megczáfol, mit könnyen is észrevehetünk, ha a dolgok külső fölületén nem szeretnénk álmódolni — Magyarországnak meg kell válni, hogy bele okulhasson

a kereskedelmi és műipari ügyek helyzetének belső s külső viszonyaiba s halfogásoktól örízkezdjék, melyek még inkább gátolnák előmentét, mint azt az eddigi történetek gátolták; mert hogy belső műipara nagyobb fokra nem hághatott föl, mint a mellyen az jelenleg áll, annak okát saját törvényeiben, éghajlata és földje jóságában, mellyek önként hozzák az áldást „azért a megfeszített erőt s ipar szükségét nem egy könnyen érezhetik; néptelenségében — melly ismét kiállott háboruinak eredménye; — a külön faj lakosság hajlamaiban, s végre a realis tudományok elhanyaglásában keresse inkább, mint a kormány által előgördített akadályokban, melly akadályok ha léteztek is egykor s ha most is léteznek, vám irányában mindig csak mellékesek, a mit az is mutat, hogy a főnálló vámvonalok dacára is Magyarország belső ereje nem hogy fogyana, mint velünk elhitetni akarják, de évenként növekedik; más az, hogy maga a kormány a magas védvámok ügyében tisztába jöven magával, átlátta, hogy azok a kívánt sikert birodalmának meg nem hozták; miről elég hiteles adatokkal fogok szolgálni; tehát ő szinte igyekszik is a bajokat lehetőségig gondosan és vigyázva elhárítani, tehát épen akkor, midőn a kormány sok évi tapasztalat után okulva a védvámok semmi nagy hasznát nem látván, a kereskedési szabadság útját egyengetni akarja, azt gyanúsítólóg megrohanni, üdvös dolog nem lehet, mert atyai kormányunk segedelme nélkül magunktól bizony nem sokra mehetünk, sőt könnyen megtörténhetik az is, hogy egyetlen gyermektől a kést, mellyet a külföld ellen fenünk, saját testünkbe ütjük, ha úgy nem járunk mint az egyszeri medve, melly az orrára szállott legyet kavicskövel akarván agyon ütni, saját szemét verto ki. A szándékolt elzártág, hogy illyes mit fog elérni, nem kétem, miután az illy elszigeteltség absurdumokra vezet, mintha országunk úgy is nem eléggé elszigetelve volna, nyelv, szokások, törvények, vallások által, most már lökjük el magunktól a szabados műipari concurrentiát is, hogy ne is tanulhassunk; melly szabály szigorú megtartása vas következetességgel hozandná azt is magával, hogy minden kerület, más kerület ellenében, minden megye, város s falu, sőt minden curia zárja el magát, s csak azt használja, a mit maga előállíthat, a mi látni való képtelenségekre vezet, pedig a fölállított elv mind ezt követelheti a félreértett saját érdeknövesztés irányában. (Folytatjuk.)

Válasz a trencsinmegyei conservatívokhoz intézett szózatra, és még valami. A Budapesti II. 338dik száma bizonyos távollevő baráttól egy szózatot közöl, melly a Trencsinmegye conservativeihez van intézve, mint — ugymond — elvrokonizás. E szózatot felelet nélkül nem hagyhatván, ennél fogva a Nemzeti Ujság érdemdús vezérérs egyzersmind t. szerkesztőjét ez igazságos ügyünk fölvetelére lázatosan megkérjük, és hogy ez tőlünk meg nem tagadtatik, azon bizodalomnál fogva, mellyel irántok viseltetünk, legyen szabad reménylenünk.

Mi megvalljuk örömmel, sőt mondhatni, mohón nyultunk e váratlan sorok után, mert azt hittük, hogy némi böles utmutatást foglalnak magokban, vagy lelkesítést a kitérésre; azonban biz ezekben a helyett inkább általános feddést, meg nem érdemelt szemrelobbantásokat, sőt a conservatív párttól való elidegenítést találunk, mind a mellett, hogy e jámbor elvbarát szándéka tán a volt: bennünket kissé ránczba szedni avagy plane reorganizálni. Szóltan hagyni e szózatot annyi lenne, mint beleegyezni az ebben mondottakba; és ezt tennünk lehetetlen, ha csak saját magunk iránt igazságtalanok nem akarunk lenni. Mindenek előtt azt kell itt megjegyeznünk, hogy ezen általunk nem ismert ur, úgy látszik, a conservativismust ugyanazonosítja a maradással vagy tespedéssel, ámbár jelszó gyanánt a mérséklet-et kegyeskedik ajánlani. Mert kíméletlenül támadja meg azon határozatainkat, mellyek által odairányozvák lépteink, hogy minél előbb jöjünk tisztába a politika terén most fenforgó súlyos vádakkal. Szerintünk mindig jobb, ha törvényes uton kiviláglik az igazság, mintsem hogy a többség által, akár milly szinezetű legyen is az, úgy szólván elfojtassék; már pedig a mi fölírásaink az előbbi sürgetik úgy a honti mint a horvát ügyekben. A conservativismus, vagy a mint ön akarja, a mérséklet föladata nem az, hogy szüntelen a régi mellett maradjunk, legyen az aztán rosz vagy jó, hanem hogy a kor kívánataival alkotmányos uton fontolva haladjunk; mert különben koránsem várhatunk üdvet az annyi századokon keresztül parlagon hevert szegény honunkra. Az igaz, hogy néhányszor alattomos ravaszág és az ellenzék vagy vörös párt részéről becsődített

nyers kortes tömeg álnokul legyőzött bannünket, s épen ennek következtében születettek azután azon határozatok is, mellyek merőbben ellenkeznek a mi conservatív elveinkkel; de azért a zöld pártot istentudja milly ingatagnak s elveihez hűtelennek hirdetni méltányosan bizony alig lehet, és még annál kevesebbé meggyénket a legradikálisabbak közé sorozni. Zöld pártot mondánk, mert ezt mi általánosán conservativnek, valamint a vöröset ellenzékének ismerjük.*) Abban igen csalatkozik tehát a távollevő elvbarát, midőn azt hiszi, hogy ez nem így van — az előhozott egyes csilág alatti jegyzéke valótlan, — a két példa nem áll, mert t. B. M. ur, a ki érdemteljes férfiú, nem a mint itt állítatik számtalanszor, de egyetlen egyszer sem nyilvánítá azt, hogy ő, ha U. L. pártja nyer, kivándorland a megyéből, mellyben született, és 72 évet töltött. Ha ezt nem conservatív írja, egyenesen rágalomnak mondjuk; de minthogy ennek tollából fotyt, legalább állítólóg örömetst balul értesítésnek s légből kapott hir-mondának vesszük. De mind a mellett kár volt illy beszédekkel egy olly tisztesség öreg urat keseríteni, mint B. M. a ki él hal a conservatív elvekért; azután hogy áll az össze: conservatív — közlelrokon és még is U. L. győztével kivándorlás? — A mi illeti pedig t. P. L. urat ez nem csak hogy nem ultra, de nem is ellenzék, hanem olly conservatív, a millyennek egy igazi conservatívnek kell lennie. Meglehet, hogy egykor ő is hevesb természeténél fogva inkább ragaszkodott az ellenzék-tüzes pártjához, de változván a körülmények, változott az ő gondolkodásmódja is — a mit rosz néven nem lehet venni, mert az csak dicséretet nem pedig kár-hoztatást érdemel, ha valaki előbbi meggyőződését hibásnak találván, a józanabb párthoz szilárdul csatlakozik.

Továbbá azt ugyan szerénységünk tiltja vitálni, hogy mindenben és mindenkor úgy jártunk volna el tisztünkben, hogy non plus ultrá! lennénk a conservatívoknak; mert az emberek gyarló teremtesek, s mi is azok levén, megengedjük, miszerint egyben másban akaratunk ellen hibáztunk, vagy hogy nem valánk eléggé szilárdak rögtön az ellenzék ravasz rakoncátlankodását megfékezni; de hogy önmagunkkal s elveinkkel ne lennénk tisztában, hogy ecclesiasticusokhoz érdemilleg soroztathatnánk, már e részben engedjen meg az elvbarát, ha azt mondjuk, ez még is kissé túlságos vád, habár nincs is köztünk olly erős összetartás, a millyennek kellene lenni; túlságos, ha mindjárt történetek is meghiusult törekedéseink ellenében hébe korban olly representatiók, mellyek inkább a radicalismust jellemzik, mint a conservativismust. Hiszen mi az ellen nem vagyunk, sőt szívünkben olly hajjok, hogy okuljunk s okuljanak minden cons. társaink az eddig történetekből, hanem azért visszariasztani valakit pártunktól nincs szándékunk, mint azt a távollevő elvbarát akarja, midőn arra nógatja vagy azt javasolja a gyengébb jelleműeknek, hogy jobb teszik, ha az ellenzékhez mennek által; ennek mi helyt nem adhatunk, mert az emberiség egy része sajátságos természeténél fogva még akkor sem szokott bizni önmagában, midőn az ingadozásra semmi oka sincs. Mi azt hisszük, sokkal jobb, czélszerűbb lett volna e csipős styl-modort más lágyabbal fölcserélni, s például így szólani hozzájuk: ha t. i. vannak még meggyénkben ollyanok? fontolnák meg, mit cselekesznek, s szívökre kötni amugy igazán a haza mostani bonyolult s szomorú sorsát, melly a tulzók ostorozása alatt, ha mi meg nem törjük erejüket — elebb utóbb vég vonaglásra jutand. És ép ezért első teendők, szerintünk is az, hogy szilárdságra vergődjünk, de egyzersmind erősödjön is, értjük számra nézve, pártunk, és így mérsékelve ugyan, de nyerve és tisztogatva mind azt, a mi haladásunkkal szemben áll, hazánk jóléte lelkesítsen bennünket s adjon rendületlen kitérés, hogy a többi mivel nemzetek példájára mindinkább meg inkább előre menjünk, sőt idővel fölemelkedve hozzájuk, velök versenyt is illően futhassunk, mert csakugyan itt az ideje, hogy már a magyar is nézzen körül s bontakozzék ki egyszer ama átkozott semleges állapotából, mellyben fájdalom olly soká sinlődött.

Ennyi a szózatra, és most még szabad legyen

* Megvalljuk, mi szintén másképp voltunk értesítve, s nagyon örövendünk, hogy a tisztújítási kérdésekben nem a hivatal utáni minden uton való törekedés, hanem politikai nézetek vezérlik a derék trencsinieket... mert nem lehet nagyobb anomalia, mint a mit egy két megyében tapasztaltunk, hol t. i. hivatal utáni kapkodásból a politikai pártok összekeverednek; az alkotmányos életnek ez valódi kiskorúsága. Szerk

egy 100 éves tervről néhány szót ejtenünk. Ugyan is még a mult farsang szeszélyes ideje folytán a többi közt bizonyos semmiházi emberek agyából olly terv kerekedett ki, melly magában nem rosz ugyan, sőt mondhatni üdvteli, csak hogy ehez más jellem, más állás, más tekintély kívántatik meg, és koránsem ollyan, mint azon egyéneké, a kik ezt az által törekedtek folyamatba hozni, hogy a körözletendő ivre erejüket meghaladó bőkezűséggel egész 100 p. forintot irtak, irtak mondjuk, és még egyszer ismételjük irtak nagy hazafiúi enthusiamust litogatva; holott risum teneatis amici, a temérdek sok adóságnál biz azoknak semmijök sincs. Olvassátok csak a B. P. II. 331dik számának hirdetései között a váltó törvényészéki idézést — megjegyzendő, hogy ez nem az első, de nem is az utolsó, ez magától értetődik. Már engedjenek meg, tisztelet, becsület, de igazság is, illy kezekre bizni 1000 peng. forintos tőkét bizony nem tanácsos, legalább részünkről mi, ennyi váltó krt sem mernénk nyugodt lelkiismerettel ezek által kezeltetni, mert az annyi lenne ám, mint az éhes k. bizni a szalonát. De meg is rekedtek már vele, mindjárt gondoltuk, hogy nem lesz belőle semmi, mert... — mert erre sok okunk volt. Most hire sem hallatszik — sajnos. A terv, a mennyire fülünkhez ütődött, ennyiből áll: gyűjtessék egybe 1000 p. ft. aláírás utján, és ez, mint tőkepénz 100 éven keresztül illetlen kamatozzon, de úgy, hogy ezen kamattal a tőke évről évre nőjön. A kitért idő lefolytával pedig az egész összev valami nagyszerű célra fordíttassék. No nemde szép ez magában? ehez, úgy hisszük, terjedelmes commentár sem kell.

Többen.

VIDÉKI HIREK.

Muraközéből. Julius 12kén este már az álom karjaiban nyugodtunk — lelünk édes tárgyával foglalkozván — midőn harangkongás s vészrialgások szomorú valóra riasztottak föl bennünket: tülzáng füst-felhőkkel körözve emelkedett előttünk irtóztatóan, mintha ujitott föllobbanásával mindennel daczolna. Látni, — mint ragadja az álmából fölriasztott póronya gyermekeit bölcsőből, ágyból, s ágy alól ki, s nem ügyelve hogyan? csak hogy éltöket menthesse meg, többet összeszorítva hurcolja őket eszméletlenül — s meg nem illetődni, csak az tehetné, kinek érző szív helyett taplócsomó szorult keble baljába. Én rég nem érzett gyengédséggel vonzattam anyámhoz, és csak a hideg föld, melly évek óta földi a boldogultat, emlékeztete, hogy a kedves tárgy, hova halás érzetemenek ez édes-keserű neme gerjedez keblemből, nincs már többé. — Méh-rajokint tódult a nép a közel falvából Jurschoveczre, s ámbár az ijedség perczenében többnyire üres kézzel futottak a vészhelyre; még is, minekutána némelylek önértetükből, mások az oda sietett népsz s egyéb gondos uraktól buzditatva lelkesen dolgoztak, sükerült határt szabni a tűznek, hogy egy ház s egy csürön kívül mást nem emészthetett meg. Szerencsére a lég olly csendes volt, mintha maga a természet is álomba merült volna; az oltás még is majd reggelig tartott a víz szüke miatt, mellynek összehordására csak maga a népsz ur volt szives befogatni. — Ugyan ez nap Csáktornyan egy hangász cigány kedvet osztó életének véget vetendő, bicskájával háromszor hasította föl hasát s most ugyanott ápoltatik. Illy eltévedt merény nálunk még eddig ritka; de kivált e barnaföldik közt ritka az öngyilkos, mert hisz: a cigány okosabb, mint sem megölje magát; s szemesebb: sem hogy kétségbe essék a kétes jövő felett. — Marha-vész is mutatkozott nálunk, s épen a háznál, hol e sorokat írom, 4 nap alatt 5 darab szarvas marha esett el; de egy hives eső után még is megszűnt. — Aratásunk jó volt, s be is hordták a legszebb időben. Kukoricza, melylyet Muraköz olly mennyiségben természet, hogy murántuli rokonaink kukoricza-országnak hívják, szinte jó reménnyel biztat; és így Istennek hála éhségtől nem kell félnünk — különben az eladónak most is olesó, a vevőknek pedig drága leend minden, mint mindenkor. — A legrövidebb keresetmódját itt is kezdik üzni, így e napokban egy szobából fényes nappal 500 v.ftot és holmi ékszert emeltek el Csáktornyan. —

És így befejezném vizközötti kis hazánkról soraimat. Kis hazának mondom, mert Muraköz egy elhagyott kis-egészet tesz; ugyanis murántuli véreink lenéznek bennünket, mint ilirekkel sympathizáló rosz hazafiakat. Horvát szomszédink onnan a Drávan szinte kerülnek bennünket, mint véres száju magyarokat. — Egyházi eljáráink Horváthonban vagy-

nak, tehát e részben onnan függünk; polgári előjáróink az anyaországban, s így, ezektől függünk; a mi-ből világos, mikép állásunk nem a legkönnyebb, mióta a Magyar és Horváthon közti surlódások tartanak. — De még is ha a nyájas olvasó kíváncsi tudni, hogy: mik vagyunk két szék közötti állásunkban? ime ki-mondom: anyanyelvünk horvát, de tudván, hogy nagy anyánk — édes anyánkat is szülte s táplálja — a Magyarhon, őt épen mert táplál és véd szabad szárnyai-val: szeretjük s védjük rendületlenül... nyelvét, hogy véreinket értsük, s hogy polgári kötelességünknek megfeleljünk, tanuljuk, s kik tudjuk, erönk szerint terjesztjük. Józán horvát szomszédinkat becsülve szeretjük jog-védő küzdelmeikben is, de ha ezek közé oly fennen fenyegető urakat nem számolhatunk, mint milyen most nem rég vendégszerépében köztünk oly irgalmatlanul lefőzte a magyarokat, az természetes.

Nagymezői.

Vegyes újdonságok.

(A pesti „József“ nevű árvaház) növénydekeinek próbatéte folyó hó 26kán reggeli 9 órakor fog tartani, melyre t. cz. minden kedvelői és pártolói ezen intézetnek, illendően meghivatnak.

(A középponti vaspályáni mozgalmak) a vonal rövidségéhez képest eddig is igen kedvező színben mutatkoznak; ugyanis: a pálya rendes megnyitásától t. i. csütörtöktől (jul. 16.) kezdve vasárnapig Pesttől Váczig és vissza 4208 személyt szállított, és pedig következő rendben: csütörtök: salon 3. Iső hely: 70, Ildik hely: 428, III. hely: 378. Péntek: salon: — Iső hely: 54, Ildik hely: 204, III. hely: 321. Szombat: salon: 3. I. h: 39. II. h: 241. III. h: 293. Vasárnap: salon: 6. I. h: 228. II. h: 1166. III. h: 924.

(Váczon a siketnémák intézetében) tartandó próbatét jövő augusztus 2ára tüzetett, mire mindenki ezennel meghivatik.

(Megjelent: „A magyar nemzet napjai a mohácsi vész után.“) Első kötet II. füzet. 1526. oct. 15-től novemb. 16-ig. Irta Jászay Pál. János király képével. A kiállítás az elsőhöz hasonló fényű s tartalmu.

(A sopronyi forgalom kedvezőbb) arányban mutatkozik naponként. Néhány évvel ez előtt, mond a H. L. Sopron és Bécs, Sopron és Ujváros között az utasok számát naponként 200—300ra lehet tenni. Őt évi közép száma szerint 1,600,000 mázsza szállítvány jár ezen a vonalon, s kihajtatik 25,626 darab szarvas marha, 94,476 juh, 181,991 sertés, 1,563,197 baromfi, 900,000 millio tojás, 2597 öl tűzifa. stb.

(Az erdélyi első stearin gyertya és vegyszergyár hirdeti.) hogy kénsavat 9, gálizot 5 p. fton ad el netto mázsánként; olein szappanának árát 14 forint 40 kr-ra emelte; jegedt glaubersóval is szolgálhat a kívánt mennyiség szerint.

(Az oise-departement egyik falujában) 3 ifju belé szeretett 3 hajadonba, kik az amazokali összeházasulástól minden esengések s többszöri kérelmek dacára, már huzamosb idő óta negédesen visszatartózkodtak. A megvetett ifjak tehát boszat esküdtek maguk közt. És ezt végre is hajtották. Ugyanis nemsokára a kérii kudarcz után egy szomszéd faluban az említett boszu-czélból ünnepélyt rendezvén, erre a negédes három leányt is meghívták. A leányok elmentek, kik, mivel az ünnepély tánczvizsgálommal vala összekapcsolva, — a három összeesküdtől fölhivatván, nyalka tánczra kerekedtek. Táncz közben igen fölmelegülvén s megszomjazván, udvarló arslánaiktól vizet kértek. Ezek repülnek a kérelemre, s kedves frissítő itallal szolgálnak. A hölgyek isznak, s fölötte dicserik az ital hűsítő erejét, s kedves ízét. Es ismét isznak; de ezután csahhamar heves belfájdalmat kezdenek érezni, s egész lényökben a megmérgezés halálos jelenségei mutatkoznak. A jelek nem csaltak, mert más nap reggelre, már mind a három hölgy, a sírnak lön jegyese.

(A nap hosszasaága különféle helyeken) és vidékeken illykép mutatkozik. Berlinben és Londonban 17 $\frac{1}{2}$ órát, Stockholm és Upsalában 18 $\frac{1}{2}$ — Hamburg, Danzig, és Stettinben 19, — Tornesban Finlandiában 21 $\frac{1}{2}$ órát tesz, Narderbushban pedig május 21étől június 22keig, Spitzbergben pedig 3 $\frac{1}{2}$ hónapra terjed.

(Az évenkénti hajótörésekről,) melyeket az angolok szenvednek, az angol hajómentő társaság hiteles kulfök utáni jegyzékéből kiviláglik, hogy közép szám szerint évenként 600 britt hajó vesz el, s

a portékákban kár 2 $\frac{1}{2}$ millió font sterling, — s az emberekbeni veszteség pedig 1560ra megyen.

(A mostani török sultánnak kíséretében, a minap) tett utazása alkalmával 150 szakács volt jelen, kik közül mindenik csak egy ételt készített, s illető helyére fején szállította, ha már készen volt.

(A spanyol hölgyek oly bizodalmas-sággal) viseltetnek az idegenek iránt, mond egy legújabb utazó, hogy az ember közöttök egészen otthon érzi magát. E nők annyi természetességgel, oly helyes tapintattal, s oly kedves társalgási módal bírnak, hogy mindenkit elbájolnak. Sajátságos szokás ezeknél, hogy rokonszenvüket, s szerelmüket a legyező játéka s szüntelen mozgatása által szokták kedveseiknek tudtul adni, s e hieroglyph szívnyelv által végbevitetni szokott mütétel nálók a szív dobogását jelenti.

(Egy török vegyes házasságról) regényes eseményt közölnek többnémetlapok. Vala ugyanis egy dúsgazdag töröknek egy fiatal szép leánya, ki nem tudni mi okból, hirtelen megbetegedett, s lassu hervadása által a jó atyai érzelmü muzulmannak nagy büt, s aggodalmat kezdte okozni. A leány egészségi állapotánapról napra súlyosabb levén, atyja orvost hivatott; de az orvosnak dörzsölése s kengetése sem látszott használni, s a bajnak okát ki nem tudták puhatalni. Ekkor a lányt szorgosabb vizsgálat alá és kérdőre veszik, ki, mivel félvén a titkolózás netaláni halálos következményétől, őszintén bevallja, hogy ő azért oly nagyon beteg, mivel egy szép kékényszemü örmény szabóinasba fülüg szerelmes. Az apa erre álmélkodik és boszankodik, de a leányt nem meri fenyegetni, hanem aggályos szorongással az orvoshoz fordul, s kérdi, hogy meghalhat-e leánya e szerelmi betegségben? Az orvos, a kérdésre igenlőleg felelt. A muzulman erre fölszedte magát s elindult látni, s ismerni a tü- és ollónak azon boldog kezelőjét, kibe leánya annyira szerelmes lön. Elmegy tehát a boltba, és ruhát rendeltet magának, meghagyván, hogy azt az érdékelt szerelmi hős hozza utána haza. Ugy történt, s az ifju örmény a határozott órában megjelenik a ruhával együtt; a török szép ajándékot ad neki, azonban meghagyja, hogy várjon még egy kevéssé, s ezzel távozik. Néhány percz mulva két szerencsen által hivatik az ifju, s a hárembe vezettetik. A leány örmében elragadtatva az ifju nyakába omlik, s véget hosszát nem ismer a hízégekben. Az ifju ezt hasonlag viszonozza. S boldog mámorukban mindent elfelednek. Az apa haza tér s rajta kapja őket, és az ifjut mint a hárem megsértőjét befogatja, és azon föltételt tűz elibe, hogy vagy muzulmannak kell lennie, vagy fejét vesztí. Az ifju azonban vallásától elpártolni nem akar, bárha ő, mint fogoly, a házban fogva tartatik. A leány azonban szép csendesesen elszöktetve kedves Herculesét. De az ismét befogatott; az ifju mind ennek dacára hite mellett állhatatosan megmarad, s avval menti magát, hogy a háremi jelenetre kényszerítettet. Ezt erősíté a hölgy is. S midőn látná a scheich-öl islam törvényéséke, hogy itt mire sem mehet, a do-loggal fölhangy. S így, miután a két szerelmesek összekelhetesét a nagy ur is helyben hagyá — megtörtént az első török vegyes házasság.

K Ü L F Ö L D.

Franciaország. Páris, jul. 11. A francia lapok által terjesztett azon állítás, hogy Aumale herczeg Joinville herczeggel Tunishan összejönni kíván, valótlannak mutatkozott. A „J. des Debats“ jul. 11-ri számában közli, hogy Aumale herczeg Marseillebe megérkezett.

Egy k. parancsolat által a beyruti consularatus, ama fontosság tekintetéből, melyet ez állomás magának kivivott, főconsularatusá emeltetett, ama városban francia főconsullá Bourré nevezetett ki.

Jul. 7én a ministerek a tahitii ügyek fölötti tanácskozás végett gyűltek össze. A „Courier Français“ szerint Bruat ismételt ohajtásáról — seregnővesztésről — szó sem vala; Guizot ministertársával azon leveleket közli, melyeknél fogva Pomare királynő Anglia tanácsának engedve, Franciaországgal kibékülni szándékozik. Az említett lap akép vélekszik, hogy ez által a dolgon segítve nem leend mind addig, míg angol missionáriusok fognak Tahitiiban tartózkodni.

Gervoy, Jobert, Meulet s Laurent elleni pernek kimenté, kik a sz. etienne-lyoni vaspályán történt szerencsétlenség okozóul vádoltattak, már el-

határozva van. Laurent Pierredon állomási főnök, ki maga is béna lön, hat héti börtönre s 500 frank bündijra, Jobert gépmester pedig 500 frank bündijra ítéllettek. Gervoy a vaspálya társulat igazgatója és Meulet fölügyelő fölmentettek. Ama szigor Franciaországban, hol a vaspályáni szerencsétlenségek oly gyakoriak, nagyon is helyén van.

A „Courier de la Côte d'Or“ jul. Sról azon tudósítást közli, hogy Blaisy és Malain között a vaspályamunkák nyugosznak, minthogy minden pillanatban a piemonti munkásoknak a francziákkal összekocczanasától tartanak.

Az északi vaspályán történt szerencsétlenség, a közvéleményt s az egész sajtót elfoglalja, ugy annyira, hogy még a választási polemia is háttérbe szorított. A vaspálya igazgatósága elléni keserültség határtalan, ez azonban minden felelőségi terhet magáról a kormányra ruház, minthogy ez utóbbi építetté a földmunkákat; a kormány ellenben azt nyilvánítja, miszerint azon naptól fogva, midőn a pálya-igazgatóság ezen munkákat előleges megvizsgálás után átvállalá, az igazgatóságot illeti a felelőség. E szerencsétlenség minden esetre komoly perlekedésekre vezetend. Guizot Val-Richerbe utazott; távolléte alatt Duchâtel viendi ügyeit. Guizot még elutazta előtt egy nagyon is mérsékelt hangon szerkezett az előszékhez intézett iratot irt alá, melyben Franciaország a Bernbentervezett alkotmány-változtatás ellen határozottan óvást tesz. Mint mondják, ezen irat szerkesztésébe Ausztria is befolyt, s hasonlót küldö Bécsből a székhelyhez.

N. Britannia. London, jul. 10. Sir. R. Peel a manchesteri kereskedelmi kamrától hozzá intézett üdvözlő iratra Drayton-Manorból jul. 4-ől egy megköszönő levelet bocsátott ki, mely következő szavakkal végződik: „Habár a gabonatorvények eltörlésérei rendszabályok erős s heves ellenzékre találtak a parlamentben, még is azon nagy mérséklet s türelem, melyet a földmívelésben közvetlenül s gyakorlatilag érdekellet osztály tanusított, illően nem méltányoltatt. Ezen osztály az egész britt birodalomban hasonló mérsékletet tanusított, Ir- s Skótországbán ugy, mint Angliában. Az egész tanácskozás alatt, ezen rendszabályokat illetőleg, részükrol semmi hajlam sem mutatkozott az ügyek részrehajlás nélküli taglalgatását akadályozni, vagy pedig egy különös osztály haszná végett a védvámok fennmaradását macacsul követelni. S meg vagyok győződve, hogy a leghevesebb vitakozás alatt sem történt oly valami, mi most bevégződik után, a földmívelő s iparüző néposztály között helyre állítandó szives egyetértést gátohatná. Reményleni lehet, hogy e rendszabályok legszerencsésb eredményeinek egyike az leend, hogy az ismételve előfordult ingerlő vitakozások bevégeződtek, s minden féltékenységre s vitára szolgáló okok, azok között megszünendnek, kik, jóllehet különböző munkanemmel foglalkoznak, mégis érdekeikben elválaszthatlanul egymásba fonódva vannak.“ Az ország minden részében indítványok tetetnek a lelépelt minister tiszteletére a nemzeti hálaadatoság valami maradandó emlék-jelét állítani föl. — Trafalgar Tavernben mult szerdán Stanley és Bentinck lordok, mint a két házbani protectionisták vezéreinek tiszteletére egy „conservatív lakoma“ adatott, hol 40 peer, s 60 e pártbeli alsóházi tag volt jelen.

Bankes alsóházi tag elnökölt, Stanley lord egy hosszú beszédet tartott, melyben azon politikai szabályokat vázolá, melyeket a védelmi pártnak, nézete szerint, a jelen körülmények között megtartania kell. Miután minden fontos kérdésen keresztül ment, azon föltétlen szükségességre tért át, miszerint az anglican egyház Angliában mint Irhonban érintetlenül egész miségében fentartassék, élénken kiáltván föl: „Jaj azon ministernek, ki bátorokdni fog, egyikét vagy másikat megérinteni!“ Megemlíté tovább a protectionisták hatalmát, s igéré, hogy ő benne csatlakozni nem fognak. Végre ha elveik után kérdezősködnek, válaszuk ez leend: elveink 1846ban azok, melyek 1841ben valának.

Olaszország. A „Gazette du Midi“ IXik Pius papáról a következőt tartalmazza: „Midőn még spalatoi érsek volt, zendülés ütött ki. A főnökök egyikénél egy lepecsételt csomóiratot találtak, mely vallo-mása szerint az összeesküvésben résztvetteknek névjegyzékét foglalá magában. A rendőri biztos egész diadallal tudatá az érsekkel a dolgot, s a névjegyzékét Rómába akarta küldeni, hanem az érsek, azt elkéré s tűzbe dobá. Ijedség lepte meg a biztost, azonban az érsek e szavakat intézé hozzá: „Ne féljen ön sem-

